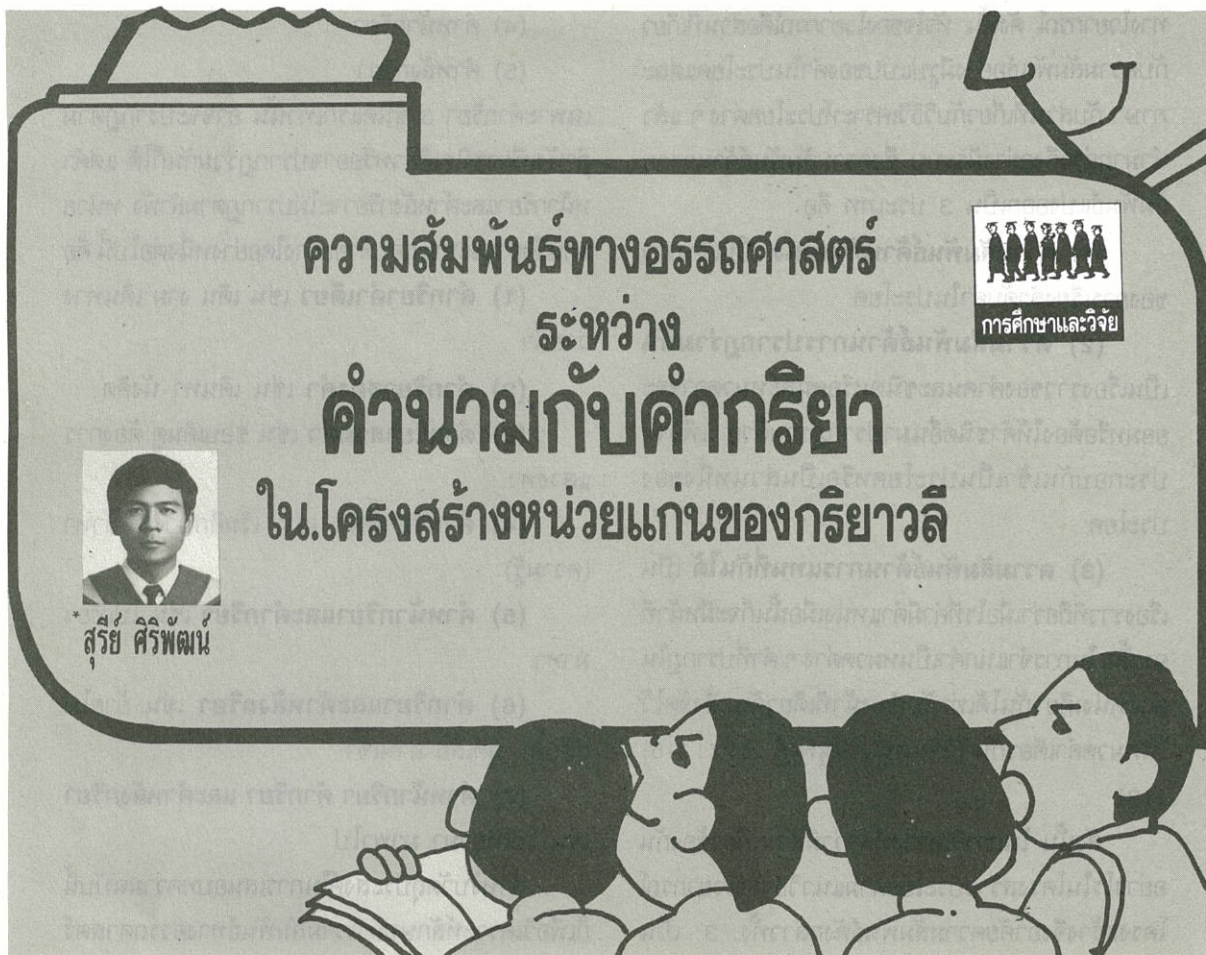

1. ความเป็นมาของปัญหา

ตามแนวความคิดของนักไวยากรณ์ดั้งเดิมเกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคจะแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบใหญ่ ๆ คือ **ภาคประธาน** และ **ภาคแสดง** คำนามที่อยู่ในภาคประธานส่วนใหญ่จะทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค ส่วนคำนามที่ตามหลังคำกริยาที่อยู่ในภาคแสดงจะทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงหน้าที่แบบ **ประธาน-กริยา** ในส่วนที่เป็นภาคประธาน และ **ความสัมพันธ์เชิงหน้าที่แบบกริยา-กรรม** ในส่วนที่

เป็นภาคแสดง ความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยาดังกล่าวข้างต้นนั้น ยังไม่นำเอาเรื่องความหมายเข้ามาเกี่ยวข้องมากนัก เพียงแต่สังเกตการปรากฏของคำต่าง ๆ ในโครงสร้างประโยคเป็นหลักเท่านั้น ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร แต่ตามแนวความคิดของนักไวยากรณ์โครงสร้างนั้น ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ด้านวากยสัมพันธ์หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในประโยคว่า ประโยคเกิดขึ้นจากการนำคำมาเรียงกัน และไวยากรณ์เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างและรูปแบบของประโยคที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และถือว่าคำเป็นหน่วยมูลฐาน

* อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย : กต.ม. (ภาษาศาสตร์ การศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ทางไวยากรณ์ ดังนั้น หัวใจของไวยากรณ์คือส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์อย่างมีรูปแบบของคำในประโยคแต่ละภาษา กับส่วนที่เกี่ยวกับวิธีวิเคราะห์ประโยคต่าง ๆ แล้วนำมากล่าวถึงอย่างมีระบบ ซึ่งความสัมพันธ์ด้านวากยสัมพันธ์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

(1) **ความสัมพันธ์ด้านตำแหน่ง** เป็นเรื่องราวของการเรียงลำดับคำในประโยค

(2) **ความสัมพันธ์ด้านการปรากฏร่วมกัน** เป็นเรื่องราวของคำคนละชนิดหรือคนละหมวดอาจจะยอมหรือต้องให้คำชนิดอื่นมาปรากฏร่วมด้วย เพื่อจะประกอบกันเข้าเป็นประโยคหรือเป็นส่วนหนึ่งของประโยค

(3) **ความสัมพันธ์ด้านการแทนที่กันได้** เป็นเรื่องราวที่ถือว่าเมื่อไรที่คำมีตำแหน่งเมื่อนั้นก็จะมีหน้าที่นั้น ในการจำแนกคำเป็นหมวดต่าง ๆ คำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกันได้เท่ากับทำหน้าที่เดียวกัน จึงจัดไว้ในหมวดคำเดียวกัน (วิจิตร ณ ภาณุพงศ์ 2527 : 116-118)

ดังนั้น ในการวิเคราะห์คำว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกันอย่างไรในโครงสร้างประโยคตามแนววิธีของไวยากรณ์ โครงสร้างจึงอาศัยความสัมพันธ์ดังกล่าวทั้ง 3 เป็นแนวความคิดพื้นฐาน โดยไม่นำเอาเรื่องความหมายของคำเข้ามาเป็นหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ อย่างไรก็ตาม น่าจะมีความเป็นไปได้ที่จะนำเอาความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์หรือความหมายเข้ามาวิเคราะห์ทางโครงสร้างของภาษาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาที่ปรากฏอยู่ในโครงสร้างหน่วยแก่นของกริยวลี โดยนำเอาแนวความคิดตามไวยากรณ์การกมาใช้ในการศึกษา ซึ่งหน่วยแก่นนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของกริยวลี ซึ่งอาจจะประกอบด้วยคำ 5 ชนิด คือ

- (1) คำกริยากรรม
- (2) คำกริยาสกรรม
- (3) คำกริยาทวิกรรม

(4) คำหน้ากริยา

(5) คำหลังกริยา

เฉพาะคำกริยา 3 ชนิดแรกเท่านั้น อาจจะปรากฏตามลำพังเพียงชนิดเดียวหรืออาจปรากฏร่วมกันก็ได้ แต่คำหน้ากริยาและคำหลังกริยาจะไม่ปรากฏตามลำพัง หน่วยแก่นจึงอาจจะประกอบด้วยอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ คือ

(1) **คำกริยาคำเดียว** เช่น เดิน งาม เดินทาง ว้ายน้ำ

(2) **คำกริยาสองคำ** เช่น เดินหา นั่งคิด

(3) **คำกริยาสองคำ** เช่น ชอบเดินดู ต้องการแสวงหา

(4) **คำกริยาสี่คำ** เช่น เริ่มศึกษาค้นคว้าหา (ความรู้)

(5) **คำหน้ากริยาและคำกริยา** เช่น ไปเที่ยว มาหา

(6) **คำกริยาและคำหลังกริยา** เช่น ย้ายไป กลับมา พุดเสีย อ่านเข้า

(7) **คำหน้ากริยา คำกริยา และคำหลังกริยา** เช่น ไปเที่ยวมา มาหาไป

สำหรับวัตถุประสงค์ในการเสนอบทความฉบับนี้ ก็เพื่อวิเคราะห์ลักษณะความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในโครงสร้างหน่วยแก่นของกริยวลีว่าเป็นอย่างไร โดยมีลำดับการเสนอ คือ ในตอนที่ 2 เป็นการกล่าวถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคำนามและคำกริยาของนักไวยากรณ์ต่าง ๆ ตอนที่ 3 เป็นการแบ่งชนิดของคำกริยา ตอนที่ 4 เป็นการแบ่งคำนามตามความสัมพันธ์กับคำกริยาแบบไวยากรณ์การก ตอนที่ 5 เป็นเรื่องความสัมพันธ์ทางโครงสร้างระหว่างคำนามกับคำกริยาในหน่วยแก่นของกริยวลี ตอนที่ 6 เป็นเรื่องความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในหน่วยแก่นของกริยวลี และตอนที่ 7 เป็นบทสรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาของนักไวยากรณ์ต่าง ๆ

2.1 แนวความคิดของ ชาร์ลส์ เจ ฟิลล์มอร์ (Charles J. Fillmore)

ชาร์ลส์ เจ ฟิลล์มอร์ ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาเอาไว้ในบทความหลายบท ในปี ค.ศ. 1968 ฟิลล์มอร์ได้เขียนบทความเรื่อง “*Lexical Entries for Verbs*” และ “*The Case for Case*” บทความทั้งสองแสดงให้เห็นความคิดของฟิลล์มอร์ว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาที่เรียกว่าประธานและกรรมตามแนวความคิดของ โนม ชอมสกี (Noam Chomsky : 1965) นั้นเป็นเพียงความสัมพันธ์ในโครงสร้างผิว (Surface Structure) แต่ในโครงสร้างลึก (Deep Structure) ประโยคจะมีความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในลักษณะที่สำคัญยิ่งกว่า ซึ่งเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่แสดงถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวมนุษย์ว่าใครทำอะไร ใครมีประสบการณ์เรื่องใด ใครได้รับผลประโยชน์จากอะไร สิ่งนั้นเกิดขึ้นที่ไหน อะไรเปลี่ยนแปลงไป อะไรเคลื่อนที่ สิ่งนั้นเริ่มต้นจากที่ไหน และสิ้นสุดลงที่ไหน ซึ่งฟิลล์มอร์เรียกลักษณะความสัมพันธ์เหล่านี้ว่า “*การกสัมพันธ์ (Case Relationships)*” หรือ “*ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ (Semantic Relationships)*” และลักษณะความสัมพันธ์เหล่านี้ควรเป็นส่วนพื้นฐาน (Base Component) ในไวยากรณ์ภาษาทุก ๆ ภาษา ซึ่งมีอยู่ 6 การก ดังนี้

(1) **ผู้ทำ (Agentive)** คือ ผู้ทำให้เกิดเหตุการณ์ขึ้น โดยปกติผู้ทำให้เกิดเหตุการณ์ขึ้นจะเป็นสิ่งมีชีวิต เช่น

น้องเปิดประตู

ประตูถูกน้องเปิด

(2) **เครื่องมือ (Instrumental)** คือ เครื่องมือหรือเครื่องมือทำให้เกิดเหตุการณ์หรือสภาพที่แสดงโดยคำกริยา เช่น

น้องปิดบ้านด้วยกุญแจ

เขาใช้มีดตัดเชือก

(3) **ผู้รับสภาพ (Dative)** คือ คำนามที่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการกระทำหรือสภาพที่แสดงโดยคำกริยา เช่น

น้องเชื่อว่าเขาจะชนะ

เราเกลียดกล่อมน้องว่าเขาจะชนะ

(4) **ผลลัพธ์ (Factitive)** คือ ผลลัพธ์จากการกระทำหรือจากสภาพที่แสดงโดยคำกริยา หรือความสัมพันธ์ในลักษณะที่เข้าใจได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของความหมายของคำกริยา เช่น

ฉันวาดรูป

(5) **สถานที่ (Locative)** คือ บริเวณที่เกิดเหตุการณ์หรือการกระทำซึ่งแสดงโดยคำกริยา เช่น

เขาเก็บรถไว้ในโรงรถ

อุบลราชธานีลมแรง

(6) **ผู้ถูก (Objective)** คือ ผู้ทรงสภาพหรือผู้ที่รับสภาพ หรือได้รับความกระทบกระเทือนจากการกระทำที่แสดงโดยคำกริยา เช่น

เขาเปิดประตู

ประตูเปิด

ต่อมาในปี ค.ศ. 1970 ฟิลล์มอร์ได้เพิ่มเติมการกใหม่อีก 4 การก และตัดการกเดิมทิ้งไป 2 การก ซึ่ง Cook (1971 : 11) ได้นำไปกล่าวไว้ในบทความเรื่อง “*Improvements in Case Grammar 1970*” ดังนี้

(1) **ผู้ทำ (Agentive)**

(2) **เครื่องมือ (Instrumental)**

(3) **ผู้ถูก (Objective)**

(4) **สถานที่ (Locative)**

(5) **ผู้มีประสบการณ์ (Experiencer)** คือ ผู้มีความรู้สึก มีอารมณ์ มีการเรียนรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่แสดงโดยคำกริยา เช่น

เขาตกใจ

(6) **ผู้ร่วมกระทำ (Comitative)** คือ ลักษณะการทำการ หรือการทำให้เกิดเหตุการณ์ที่แสดงโดยคำ

กริยาร่วมกันกับคนอื่น เช่น

เขาทะเลาะกับภรรยา

(7) **ผู้ได้รับประโยชน์ (Benefactive)** คือ ผู้ได้รับผลการกระทำซึ่งแสดงโดยคำกริยา เช่น

ฉันให้หนังสือโนด

(8) **เวลา (Time)** คือ ลักษณะการบ่งบอกเวลา ของเหตุการณ์ หรือสภาพที่แสดงโดยคำกริยา เช่น

แม่ตื่นแต่เช้า

(9) **จุดเริ่มต้น (Source)** คือ การบอกจุดตั้งต้น ของการกระทำซึ่งแสดงโดยคำกริยา เช่น

เขาออกจากบ้าน

(10) **จุดหมาย (Goal)** คือ จุดสิ้นสุดของการ กระทำซึ่งแสดงโดยคำกริยา เช่น

เขาวาดรูป

จากลักษณะการปรับปรุงจำนวนความสัมพันธ์ ทางอรรถศาสตร์หรือการกระหว่างคำนามกับคำกริยา ในปี ค.ศ. 1970 นั้น วิลล์มอร์ได้ตัดการกรผู้รับสภาพ (Dative) และการกผลลัพธ์ (Factitive) ออกไป แต่ เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น การกรผู้มีประสบการณ์ (Experience) และการกจุดหมาย (Goal) ตามลำดับ ซึ่งการกจุดหมาย นั้นจะคู่กับการกจุดเริ่มต้น (Source) และเสนอการก ใหม่อีก 3 การก คือ ผู้ร่วมกระทำ (Comitative) ผู้ได้รับประโยชน์ (Benefactive) และเวลา (Time)

2.2 แนวความคิดของกรูเบอร์ (Gruber)

กรูเบอร์ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างคำนามกับคำกริยาไว้ในวิทยานิพนธ์ชื่อ “*Studies in Lexical Relations*” ซึ่งเรียกว่า “*ความสัมพันธ์แบบผู้ถูกกระทบ*” (Theme) ซึ่งในทุกๆ ประโยคจะมีนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นผู้ถูกกระทบ โดยมี จำนวนการกดังต่อไปนี้

(1) **ผู้ถูกกระทบ (Theme)** จะมีในประโยคที่ กริยาแสดงการเคลื่อนที่และบ่งบอกสถานที่ เช่น

ก้อนหินเคลื่อนที่

เขาเก็บหนังสือไว้บนชั้น

(2) **สถานที่ (Location)**

(3) **แหล่งเดิม (Source)**

(4) **จุดหมาย (Goal)**

(5) **ผู้ทำ (Agent)**

2.3 แนวความคิดของ วอลเลซ แอล เชฟ

(Wallace L. Chafe)

เชฟ ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ ระหว่างคำนามกับคำกริยาไว้ในหนังสือ **Meaning and the Structure of Language** โดยแบ่งกริยาออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะเฉพาะทางความหมาย (Semantic Feature) แล้วพิจารณาว่าคำกริยาแต่ละ ประเภทจะปรากฏกับคำนามที่มีความสัมพันธ์กับคำกริยานั้น ๆ ต่าง ๆ กัน ได้แก่

(1) **ผู้ทำ (Agent)** คือ สิ่งมีชีวิตที่สามารถกระทำ หรือแสดงอาการกับคำกริยาที่บ่งบอกอาการ หรือคำกริยาที่บ่งบอกทั้งอาการและการเปลี่ยนแปลง เช่น

น้องร้องเพลง

(2) **ผู้ก่อให้เกิดกริยา (Potent)** คือ สิ่งไม่มีชีวิตแต่มีพลังที่จะทำให้เกิดอาการได้ กับคำกริยาแสดงอาการและการเปลี่ยนแปลง เช่น

ความร้อนละลายน้ำตาล

(3) **ผู้ประสบ (Experiencer)** คือ สิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึก กับคำกริยาที่แสดงสภาพหรือแสดงการเปลี่ยนแปลง เช่น

เขารู้คำตอบ

(4) **ผู้เสริมให้สมบูรณ์ (Complement)** คือ คำนามที่ช่วยให้ความหมายของกริยาสมบูรณ์หรือครบ เข้า แต่ต้องไม่ใช่คำนามที่เป็นผู้ทรง-รับ เช่น

ขนมราคา 10 บาท

(5) **ผู้ได้รับประโยชน์ (Beneficiary)** คือ คำนามซึ่งเกี่ยวเนื่องกับประโยชน์กับคำกริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง หรือคำกริยาที่แสดงทั้งอาการและการเปลี่ยนแปลง หรือคำกริยาแสดงสภาพ เช่น

นิคมด้ว

(6) **เครื่องมือ (Instrumental)** คือ สิ่งไม่มีชีวิตที่เป็นเครื่องมือในการทำกริยากับคำกริยาแสดงอาการ หรือคำกริยาที่แสดงทั้งอาการและการเปลี่ยนแปลง เช่น

เขาตัดเชือกด้วยมีด

(7) **สถานที่ (Location)** คือ สิ่งไม่มีชีวิตและบ่งบอกสถานที่ของคำกริยากับคำกริยาแสดงอาการ คำกริยาแสดงสภาพ หรือคำกริยาที่แสดงทั้งอาการและการเปลี่ยนแปลง เช่น

แมววิ่งมาบนหลังคาบ้าน

2.4 แนวความคิดของ ดร. พงษ์ศรี เลขา- วัฒน์

ดร.พงษ์ศรี เลขาวัฒน์ (1970) กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง *“Verb Phrases in Thai : A Study in Deep - case Relationship”* โดยอาศัยแนวความคิดของฟิลล์มอร์ ได้แบ่งความสัมพันธ์ออกเป็น 2 กลุ่ม ตามบทบาทของความสัมพันธ์นั้น ๆ คือ

ก. **บทบาทที่เป็นเหตุ (Causal Roles)** มี 3 แบบ ได้แก่

- (1) **ผู้ทำ (Agentive)** เป็นสิ่งมีชีวิต เช่น
แดงกินข้าว
- (2) **เครื่องมือ (Instrumental)** เป็นสิ่งไม่มีชีวิต

เช่น

ไฟไหม้บ้าน

(3) **เหตุ (Causative)** เป็นผู้เป็นเหตุให้ผู้อื่นกระทำ เช่น

ครูให้นักเรียนตอบคำถาม

ข. **บทบาทไม่ได้เป็นเหตุ (Non-causal Roles)** มี 6 แบบ ได้แก่

- (1) **ผู้ถูก (Objective)** เช่น
แดงพังโต๊ะ
- (2) **ผล (Factitive)** เช่น
แดงสร้างโต๊ะ

(3) **ผู้รับสภาพ (Dative)** เช่น
แดงขายหนังสือเล่มนี้แก่สุดา

(4) **สถานที่ (Location)** เช่น
แดงสร้างโต๊ะที่บ้าน

(5) **เวลา (Time)** เช่น
แดงสร้างโต๊ะเมื่อวาน

(6) **ลักษณะอาการ (Manner)** เช่น
แดงสร้างโต๊ะอย่างรีบร้อน

2.5 แนวความคิดของ ดร.ปรางณี กุลละ- วณิชย์

ดร.ปรางณี กุลละวณิชย์ (1974) เสนอความคิดเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในประโยคภาษาไทยไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง *“Transitive Verbs in Thai”* มี 9 แบบ ได้แก่

- (1) **ผู้ทำ (Agentive)** เช่น
แดงยิงนก
- (2) **ผู้ถูก (Objective)** เช่น
ไฟไหม้ป่า
- (3) **เครื่องมือ (Instrumental)** เช่น
แดงยิงนกด้วยปืน
- (4) **ผู้รับสภาพ (Dative)** เช่น
นิตรักแม่มาก
- (5) **ผู้รับประโยชน์ (Benefactive)** เช่น
เขาทำงานเพื่อลูก
- (6) **ผู้ร่วม (Comitative)** เช่น
แดงไปโรงเรียนกับน้อง
- (7) **ลักษณะอาการ (Manner)** เช่น
แดงเย็บเสื้อด้วยความตั้งใจ

(8) **เวลา (Time)** เช่น
ครูจะอยู่บ้านวันศุกร์

(9) **สถานที่ (Locative)** เช่น
แดงอยู่บ้าน

2.6 แนวความคิดของ ดร.นวรรณ พันธ- เมธา

ดร.นววรรณ พันธุเมธา (2525) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาไว้ในหนังสือ **ไวยากรณ์ไทย** มี 15 แบบ ได้แก่

(1) **ผู้ทำ** หมายถึง ผู้กระทำการซึ่งเป็นกริยาแสดงอาการ คำนามจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ได้ เช่น

น้ำเซาะตลิ่ง

(2) **ผู้ถูก** หมายถึง สิ่งที่เปลี่ยนสภาพ เปลี่ยนประสบการณ์ เปลี่ยนอากัปกริยา เปลี่ยนเจ้าของ หรือเปลี่ยนสถานที่ เพราะกริยาของประโยค เช่น

นิตคุน้อย

(3) **ผู้ประสบ** หมายถึง ผู้ที่มีอารมณ์ ความรู้สึก หรือความคิดอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อม หรือเป็นเพราะการกระทำของผู้อื่น และต้องเป็นสิ่งมีชีวิต เช่น

นิตเห็นเพื่อน

(4) **ผู้มีสภาพ** หมายถึง ผู้มีสภาพอย่างหนึ่ง หรืออยู่ที่ใดที่หนึ่ง เช่น

เด็กคนนี้สวย

(5) **ผู้เสริม** หมายถึง สิ่งที่มาช่วยเสริมความหมายของหน่วยกริยาให้สมบูรณ์ขึ้น เช่น

น้องคงหิวข้าว

(6) **สถานที่** หมายถึง สถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ขึ้น เช่น

รถชนเด็กที่หน้าโรงเรียน

(7) **เวลา** หมายถึง เวลาที่เกิดเหตุการณ์ขึ้น เช่น

น้อยมาหานิตเวลากลางคืน

(8) **แหล่งเดิม** หมายถึง สภาพเดิมหรือแหล่งเดิมก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพหรือเปลี่ยนเจ้าของ หรือเปลี่ยนสถานที่ เช่น

น้อยซื้อหนังสือจากนิต

(9) **จุดหมาย** หมายถึง จุดหมายหรือสภาพหลังการเปลี่ยนแปลง เช่น

น้อยขายหนังสือแก่นิต

(10) **เครื่องมือ** หมายถึง เครื่องมือที่ใช้กระทำการกริยา เช่น

น้อยบัดลูกบิดประตูด้วยมือซ้าย

(11) **ผู้มีส่วนร่วม** หมายถึง ผู้มีส่วนร่วมในการกระทำการกริยา เช่น

น้อยทะเลาะกับเพื่อน

(12) **สาเหตุ** หมายถึง สาเหตุของสภาพหรือเหตุการณ์ เช่น

แม่ให้นิตเรียนหนังสือ

(13) **ผล** หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากกริยา เช่น

เขาแต่งเพลง

(14) **จุดมุ่งหมาย** หมายถึง ผู้เป็นจุดมุ่งหมายในการกระทำการกริยานั้น ๆ เช่น

นินร้องเพลงนี้เพื่อคุณ

(15) **ลักษณะ** หมายถึง ลักษณะของการกระทำ เช่น

เขาอ่านหนังสือด้วยความตั้งใจ

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาของนักไวยากรณ์ต่าง ๆ จะเห็นว่ามิใช่อัดแตกต่างกันในหลายประเด็น คือ

(1) จำนวนและชื่อของลักษณะความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์หรือการระหว่างคำนามกับคำกริยาของนักไวยากรณ์แต่ละคนไม่ตรงกัน

(2) เกณฑ์ที่ใช้ในการศึกษาแตกต่างกัน บางคนใช้ความหมายของคำกริยา เช่น เชฟ บางคนใช้เกณฑ์จากการตั้งคำถาม เช่น ดร.พงษ์ศรี เลขะวัฒนะ บางคนใช้เกณฑ์จากการพิจารณาความหมายของคำนามว่าเป็นสิ่งมีชีวิตหรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต จากลักษณะการใช้เกณฑ์ในการศึกษาแตกต่างกัน จึงยังไม่มีข้อยุติในการศึกษาความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยา จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อสรุปหาข้อยุติเกี่ยวกับเรื่องนี้

3. การจำแนกชนิดของคำกริยาในภาษาไทยของนักไวยากรณ์บางท่าน

3.1 พระยาอุปกิตศิลปสาร (2514: 83-86)

ได้จำแนกคำกริยาในภาษาไทยเป็น 4 ชนิด ตามแนวไวยากรณ์ดั้งเดิม โดยพิจารณาความหมายของคำ และการปรากฏร่วมกันระหว่างคำนามกับคำกริยา ดังนี้

(1) **อกรรมกริยา** คือ คำกริยาที่มีใจความครบบริบูรณ์ ไม่ต้องมีคำที่เป็นกรรมมารับหลังคำกริยานั้นอีก เช่น

เขาไป

(2) **สกรรมกริยา** คือ คำกริยาที่มีใจความไม่ครบบริบูรณ์ในตัว ต้องมีคำที่เป็นกรรมมารับหลังคำกริยาอีก เช่น

เขาเห็นคน

(3) **วิกตรรกกริยา** คือ คำกริยาที่ไม่มีเนื้อความในตัว ต้องอาศัยเนื้อความของศัพท์วิกติการกหรือการกอื่นที่อยู่ข้างท้ายเข้ามาช่วยจึงจะได้ความครบ เช่น

เขาเหมือนกับเด็ก

(4) **กริยานุเคราะห์** คือ คำกริยาที่ใช้ช่วยคำกริยาอื่นให้ได้ความครบตามระเบียบของกริยา เช่น

เขาจะตื่น

3.2 ดร.วิจิตร ภูวนะ (2522: 52-54)

ได้จำแนกคำกริยาตามแนวไวยากรณ์โครงสร้างออกเป็น 3 ชนิด โดยพิจารณาดำแหน่งของคำกริยาในกรอบประโยคทดสอบ 3 คู่ คำกริยาทั้ง 3 ชนิดนี้ต่างกันในจำนวนคำนามซึ่งตามมาข้างหลัง กล่าวคือ คำกริยากรรมไม่มีคำนามตามหลัง คำกริยากรรมมีคำนามตามหลัง 1 คำ และคำกริยาทวิกรรมมีคำนามตามหลัง 2 คำ ดังนี้

(1) **คำกริยากรรม** คือ คำที่สามารถปรากฏในตำแหน่ง ✓ ของกรอบประโยคทั้งสองนี้ได้

×	✓	แล้ว
×	กำลัง	✓

หมายเหตุ กรอบทดสอบนี้เป็นกรอบทดสอบคู่แรกในการจำแนกหมวดคำในภาษาไทย ใช้ทดสอบคำ 2 หมวดพร้อมกัน คือ คำที่อยู่ในตำแหน่ง × เป็นคำนาม และ

คำที่อยู่ในตำแหน่ง ✓ เป็นคำกริยากรรม เช่น

ฝน ตก แล้ว

ฝน กำลัง ตก

คำในตำแหน่ง ✓ ของกรอบทดสอบ คือ ตก เป็นคำกริยากรรม ส่วนคำในตำแหน่ง × คือ ฝน เป็นคำนาม

(2) **คำกริยากรรม** คือ คำที่สามารถปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทั้ง 2 นี้ได้

นาม _____ นาม แล้ว

นาม กำลัง _____ นาม

ตัวอย่างเช่น

น้อง กิน ข้าว แล้ว

น้อง กำลัง กิน ข้าว

คำที่ปรากฏอยู่ในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบคู่นี้ คือ กิน เป็นคำกริยากรรม

(3) **คำกริยาทวิกรรม** คือ คำที่สามารถปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทั้ง 2 นี้ได้

นาม _____ นาม นาม แล้ว

นาม กำลัง _____ นาม นาม

ตัวอย่างเช่น

แม่ ให้ สตางค์ น้อง แล้ว

แม่ กำลัง ให้ สตางค์ น้อง

คำที่ปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบคู่นี้ คือ ให้ เป็นคำกริยาทวิกรรม

3.3 ดร.อุดม วโรตม์ลิขิตต์ (2513: 171-177) ได้จำแนกคำกริยาในภาษาไทยตามแนวไวยากรณ์ปริวรรตออกเป็น 3 ชนิดใหญ่ๆ โดยพิจารณาลักษณะบริบทที่เป็นหน่วยโครงสร้าง ดังนี้

(1) **สกรรมกริยา** คือ กริยาที่มีกรรมตามมาในโครงสร้างเล็ก เช่น

เขากินข้าว

(2) **อกรรมกริยา** คือ กริยาที่ไม่ต้องมีกรรมตามมาในโครงสร้างเล็ก เช่น

นกร้อง

(3) **วิเศษณ์กริยา** คือ กริยาที่เปรียบเทียบได้ โดยเอาคำว่า **กว่า** มาตามหลังได้ เช่น

ผู้หญิงคนนั้น**สวย**

ผู้หญิงคนนั้น**สวยกว่า**

ในการจำแนกคำกริยาของ ดร.อุดม วโรตม์ลิขิตติ์ นั้น เมื่อต้องการจำแนกคำกริยาให้เป็นชนิดย่อยลงไปอีกก็พิจารณาลักษณะปริบททั้งที่เป็นหน่วยโครงสร้างและหน่วยทางความหมาย

3.4 พรทิพย์ พุกผาสุข (2525:22-28) ได้จำแนกความหมายของคำกริยาในภาษาไทยตามแนวไวยากรณ์การก โดยพิจารณาความหมายตามทฤษฎีอรรถวิเคราะห์ของเซฟ (1970:111-143) โดยแบ่งคำกริยาเป็น 4 ชนิดใหญ่ ๆ ได้แก่

(1) **กริยาแสดงสภาพ** หมายถึง กริยาที่แสดงสภาพของนามซึ่งเป็นนามที่ทรง-รับ กริยา เช่น

ปลา**สด**

คำกริยา **สด** จะแสดงสภาพของนามที่ทรง-รับกริยา คือ **ปลา**

(2) **กริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง** หมายถึง กริยาที่แสดงสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของนามซึ่งเป็นนามที่ทรง-รับกริยา เช่น

กระจก**แตก**

คำกริยา **แตก** จะแสดงการเปลี่ยนแปลงสภาพของนามที่ทรง-รับกริยา คือ **กระจก**

(3) **กริยาแสดงอาการ** หมายถึง กริยาที่แสดงอาการหรือการกระทำของนามซึ่งเป็นนามที่ทำกริยา เช่น

เด็ก**ยิ้ม**

คำกริยา **ยิ้ม** จะแสดงอาการของนามที่ทำกริยา คือ **เด็ก**

(4) **กริยาแสดงทั้งอาการและการเปลี่ยนแปลง** หมายถึง กริยาที่แสดงอาการของนามซึ่งเป็นนามที่ทำกริยา และในขณะเดียวกันจะเปลี่ยนแปลงสภาพของนามที่เป็นนามที่ทรง-รับกริยา ด้วย กริยาชนิด

นี้จะมีลักษณะผสม คือ มีลักษณะของกริยาแสดงอาการ และลักษณะของกริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง เช่น

ม้า**กินหญ้า**

คำกริยา **กิน** จะแสดงอาการของนามที่ทำกริยา คือ **ม้า** และในขณะเดียวกันก็แสดงสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของนามที่ทรง-รับกริยา คือ **หญ้า**

3.5 ดร.นววรรณ พันธุเมธา (2525:6-12) ได้จำแนกคำกริยาในภาษาไทยตามความหมายเป็นประเภทต่าง ๆ 5 ประเภท คือ

(1) **กริยาเปรียบเทียบ** คือ คำกริยาที่ใช้สำหรับเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ หรือ บุคคลต่าง ๆ ว่าเป็นสิ่งเดียวกัน บุคคลเดียวกัน เหมือนกัน หรือเท่ากันหรือไม่ กริยาชนิดนี้จะต้องปรากฏร่วมกับหน่วยนาม 2 หน่วย เช่น

เพื่อนบ้านของเขา คือ หัวหน้าของผม

คำกริยา **คือ** เป็นกริยาเปรียบเทียบที่ปรากฏร่วมกับหน่วยนาม 2 หน่วย คือ **เพื่อนบ้านของเขา** กับ **หัวหน้าของผม** ซึ่งมีความหมายว่าหน่วยนามทั้ง 2 หน่วยนั้น เป็นบุคคลเดียวกัน

(2) **กริยาแสดงสภาพ** คือ คำกริยาที่มีความหมายแสดงสภาพของบุคคลหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คำกริยาชนิดนี้จะปรากฏร่วมกับหน่วยนามที่หมายถึงบุคคลหรือสิ่งที่เป็นเจ้าของสภาพนั้น ๆ เช่น

บ้านเขา**ใหญ่**นะ

คำกริยา **ใหญ่** เป็นกริยาแสดงสภาพ ปรากฏร่วมกับหน่วยนามที่หมายถึงสิ่งที่เป็นเจ้าของสภาพคือ **บ้านเขา**

(3) **กริยาแสดงประสบการณ์** คือ คำกริยาที่มีความหมายแสดงประสบการณ์ ได้แก่ กริยาที่แสดงความรู้ ความรู้สึก และประสาทสัมผัส คำกริยาชนิดนี้จะปรากฏร่วมกับนามที่เป็นเจ้าของความรู้ ความรู้สึก และประสาทสัมผัสนั้น ๆ นอกจากนั้นยังมีหน่วยนามอื่น ๆ หรืออาจมีคำกริยาอื่นตามมาก็ได้ เช่น

คุณพ่อ**โกรธ**พวกเรา

คำกริยา **โกรธ** เป็นกริยาแสดงประสบการณ์

ปรากฏร่วมกับหน่วยนามที่เป็นเจ้าของความรู้สึก คือ **คุณพ่อ** และอาจมีคำนามอื่นตามได้ คือ **พวกเรา**

(4) **กริยาแสดงอาการ** คือ คำกริยาที่มีความหมายแสดงอาการเคลื่อนที่หรืออยู่กับที่ คำกริยาชนิดนี้จะปรากฏร่วมกับหน่วยนามที่หมายถึงผู้ทำอาการนั้น ๆ นอกจากนี้ยังมีหน่วยนามอื่น ๆ อีก เช่น สถานที่ แหล่งเดิม จุดหมาย เป็นต้น แล้วแต่ว่าจะเป็นกริยาแสดงอาการแบบใด เช่น

คุณพ่อ**เดิน**จากบ้าน

คำกริยา **เดิน** เป็นกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับหน่วยนามที่หมายถึงผู้ทำอาการ คือ **คุณพ่อ** และมีหน่วยนามบอกแหล่งเดิมอยู่ด้วย คือ **บ้าน**

(5) **กริยาที่เป็นสาเหตุให้เปลี่ยนแปลง** คือ คำกริยาที่มีความหมายว่าทำให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลง หรือเปลี่ยนสภาพ หรือเปลี่ยนสถานที่ คำกริยาชนิดนี้จะปรากฏร่วมกับหน่วยนามที่เป็นผู้ทำกริยา และหน่วยนามที่เป็นผู้ถูกทำด้วย นอกจากนี้ยังมีหน่วยนามอื่น ๆ อีก แล้วแต่ว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงในแง่ใด เช่น

นิตกระซางหนังสือจากมือ**น้อย**

คำกริยา **กระซาง** เป็นกริยาที่เป็นสาเหตุให้เปลี่ยนแปลงมีความหมายทำให้สิ่งของคือ **หนังสือ** เปลี่ยนสถานที่จาก **มือ**น้อย ไปอยู่ที่ **นิต**

3.6 **ภาณู สังขะวร** (2526 : 39-72) ได้จำแนกประเภทกริยาภาษาไทยตามแนวไวยากรณ์การออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ โดยพิจารณาชนิดของคำกริยาตามความหมายว่า คำกริยาแต่ละชนิดมีคำนามมาเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างไร ได้แก่

(1) **คำกริยาแสดงอาการ** หมายถึง คำกริยาที่แสดงอาการของคำนาม คำกริยาชนิดนี้จะปรากฏร่วมกับคำนามที่หมายถึงผู้ทำอาการ เช่น

แดง**หัวเราะ**

คำกริยา **หัวเราะ** เป็นคำกริยาแสดงอาการ และ **แดง** เป็นคำนามที่หมายถึงผู้ทำอาการหัวเราะ ส่วน

เกณฑ์ในการพิจารณาว่าคำกริยาใดเป็นคำกริยาแสดงอาการใช่หรือไม่ คือ คำถามว่า **“ใครทำอะไร”** ประโยคที่มีคำกริยาแสดงอาการปรากฏอยู่จะสามารถตอบคำถามนี้ได้

(2) **คำกริยาแสดงสภาพ** หมายถึง คำกริยาที่แสดงสภาพหรือลักษณะของคำนามในขณะที่เอ่ยถึงว่ามีสภาพหรือลักษณะอย่างไร เช่น

แดง**สวย**

คำกริยา **สวย** เป็นคำกริยาแสดงสภาพ และ **แดง** เป็นคำนามที่หมายถึงผู้ทรงสภาพสวย ประโยคที่มีคำกริยาแสดงสภาพปรากฏอยู่จะสามารถตอบคำถามว่า **“ใครเป็นอย่างไร”** หรือ **“อะไรเป็นอย่างไร”** ได้

(3) **คำกริยาแสดงความรู้สึก** หมายถึง คำกริยาที่แสดงความรู้สึก แสดงอารมณ์หรือแสดงการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส คำกริยาชนิดนี้ปรากฏกับคำนามที่หมายถึงผู้มีความรู้สึก ผู้มีอารมณ์ ผู้รับรู้ ที่แสดงโดยคำกริยานั้น ๆ เช่น

แดง**โกรธ**

คำกริยา **โกรธ** เป็นคำกริยาแสดงความรู้สึก และ **แดง** เป็นคำนามที่หมายถึงผู้มีความรู้สึกโกรธ ส่วนประโยคที่มีคำกริยาแสดงความรู้สึกปรากฏอยู่ จะสามารถตอบคำถามว่า **“ใครรู้สึกอย่างไร”** หรือคำถามว่า **“ใครคิดอย่างไร”** ได้

จากการศึกษาเรื่องการจำแนกชนิดคำกริยาในภาษาไทยของนักไวยากรณ์ต่าง ๆ นั้น อาจสรุปได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

(1) **พิจารณาความสัมพันธ์ของคำกริยากับคำนาม** โดยพิจารณาว่าคำกริยามีความสัมพันธ์กับคำนามในลักษณะอย่างไรบ้าง ถ้าคำกริยามีความสัมพันธ์กับคำนามในลักษณะเดียวกัน คำกริยานั้น ๆ ก็เป็นคำกริยาชนิดเดียวกัน

(2) **พิจารณาดำแหน่งของคำกริยาในประโยค** ว่าคำกริยานั้นปรากฏในตำแหน่งใด ถ้าปรากฏในตำแหน่งเดียวกัน คำกริยานั้น ๆ ก็เป็นคำกริยาชนิดเดียว

กัน

(3) **พิจารณาความหมายของคำ** โดยพิจารณา อรรถลักษณะเด่น ๆ ประจำคำกริยานั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร ถ้าคำกริยามีอรรถลักษณะเด่น ๆ ประจำคำเหมือนกัน คำกริยานั้น ๆ ก็เป็นคำชนิดเดียวกัน

(4) **พิจารณาบริบทของคำกริยา** โดยพิจารณา ว่าคำกริยาจะปรากฏกับคำหรือวลีใดบ้าง คำกริยาที่เกิด ในบริบทลักษณะเดียวกันก็จัดเป็นคำกริยาชนิดเดียวกัน กล่าวโดยสรุปแล้วนักไวยากรณ์มักใช้เกณฑ์ หลาย ๆ เกณฑ์รวมกันจาก 4 เกณฑ์ดังกล่าวข้างบนนั้น ในการจำแนกประเภทหรือชนิดของคำกริยา โดยมิได้แยก จากกันโดยเด็ดขาด

4. การจำแนกคำนามตามความสัมพันธ์กับ คำกริยาตามแนวไวยากรณ์การก

จากการที่ ภาณุ สังขะวร (2527) ได้ศึกษาและ จำแนกคำกริยาออกเป็น 3 ประเภทดังกล่าวมาแล้วนั้น จะพบว่าคำกริยาแต่ละประเภทจะมีคำนามปรากฏร่วม ด้วยแตกต่างกันไปทั้งจำนวนและลักษณะความสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาลักษณะความสัมพันธ์ของคำนามที่ปรากฏ ร่วมกับคำกริยาทั้ง 3 ประเภทนั้น จะมีลักษณะต่าง ๆ กัน ซึ่งในบทความฉบับนี้จะใช้ลักษณะความสัมพันธ์ ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาตามที่ ภาณุ สังขะวร (2527 : 73-111) ได้วิเคราะห์ไว้เป็นเกณฑ์ใน การอธิบายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ ระหว่างคำนามกับคำกริยาในโครงสร้างหน่วยแก่นของ กริยาวลี ซึ่งประกอบด้วยลักษณะความสัมพันธ์ทาง อรรถศาสตร์หรือการกต่าง ๆ ดังนี้

(1) **ผู้ทำ** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของ คำนามกับคำกริยาแสดงอาการในลักษณะที่คำนามเป็น ผู้ทำอาการ เช่น

แดงหัวเราะ

คำกริยา **หัวเราะ** เป็นคำกริยาแสดงอาการ ส่วน **แดง** เป็นผู้ทำ

(2) **ผู้ทรงสภาพ** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์

ของคำนามกับคำกริยาแสดงสภาพในลักษณะที่คำนาม เป็นผู้ทรงสภาพ เช่น

บ้านเก่า

คำกริยา **เก่า** เป็นคำแสดงสภาพ ส่วน **บ้าน** เป็น ผู้ทรงสภาพ

(3) **ผู้ประสบ** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ ของคำนามกับคำกริยาแสดงความรู้สึกในลักษณะที่ คำนามเป็นผู้มีความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีประสบ- การณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น

นิตตกใจ

คำกริยา **ตกใจ** เป็นคำกริยาแสดงความรู้สึก ส่วน **นิต** เป็นผู้ประสบ

(4) **ผู้ถูก** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของ คำนามกับคำกริยาแสดงอาการในลักษณะที่คำนามเป็น ผู้ถูกกระทบกระเทือน และอาจเปลี่ยนแปลงสภาพหรือ อาการเพราะอาการของผู้ทำ เช่น

นิตเหลาดีนสอ

คำกริยา **เหลา** เป็นคำกริยาแสดงอาการ ส่วน **นิต** เป็นผู้กระทำ และ **ดีนสอ** เป็นผู้ถูกกระทบกระเทือนและ เปลี่ยนแปลงสภาพไป

(5) **ผล** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของ คำนามกับคำกริยาแสดงอาการในลักษณะที่คำนามเป็น ผลของอาการที่ผู้ทำกระทำ เช่น

ชาวบ้านกำลังจักตอก

คำกริยา **จัก** เป็นคำกริยาแสดงอาการ ส่วน **ชาว บ้าน** เป็นผู้ทำ และ **ตอก** เป็นผล

(6) **จุดหมาย** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ ของคำนามกับคำกริยาในลักษณะที่คำนามเป็นจุดหมาย ของกริยานั้น จุดหมายจำเป็นจะต้องปรากฏกับคำกริยา แสดงอาการที่มีผู้อื่นเป็นจุดหมาย และคำกริยาแสดง ความรู้สึกที่รู้สึกต่อผู้อื่น เช่น

แดงอ้อนวอนพี่

คำกริยา **อ้อนวอน** เป็นคำกริยาแสดงอาการ ส่วน **แดง** เป็นผู้ทำ และ **พี่** เป็นจุดหมาย

แม่ห่วงลูก

คำกริยา **ห่วง** เป็นคำกริยาแสดงความรู้สึก ส่วน **แม่** เป็นผู้ประสบ และ **ลูก** เป็นจุดหมายของความรู้สึก

(7) **สถานที่** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยาในลักษณะที่คำนามเป็นสถานที่ของกริยานั้น สถานที่จำเป็นจะต้องปรากฏกับคำกริยาแสดงอาการและคำกริยาแสดงความรู้สึกบางคำ เช่น

นิดเกาคาง

คำกริยา **เกา** เป็นคำกริยาแสดงอาการที่ไม่กระทบกระเทือนผู้อื่น แต่ต้องปรากฏสถานที่ **นิด** เป็นผู้ทำ และ **คาง** เป็นสถานที่

นิดกำลังปวดข้อเท้า

คำกริยา **ปวด** เป็นคำกริยาแสดงความรู้สึกที่เกิดขึ้นที่อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง ส่วน **นิด** เป็นผู้ประสบ และ **ข้อเท้า** เป็นสถานที่

(8) **ผู้ร่วม** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยาในลักษณะที่คำนามเป็นผู้ร่วมทำอาการร่วมสภาพหรือร่วมความรู้สึก ผู้ร่วมจำเป็นจะต้องปรากฏกับคำกริยาแสดงอาการที่ทำร่วมกับผู้อื่น และคำกริยาแสดงสภาพทำนองเดียวกัน เช่น

หน้อยแต่งงานกับเดช

คำกริยา **แต่งงาน** เป็นคำกริยาแสดงอาการ **หน้อย** เป็นผู้ทำ และ **เดช** เป็นผู้ร่วมที่ทำอาการเดียวกัน แดงไกรธกับหน้อย

คำกริยา **ไกรธ** เป็นคำกริยาแสดงความรู้สึก ส่วน **แดง** เป็นผู้ประสบ และ **หน้อย** เป็นผู้ร่วมที่แสดงความรู้สึกเดียวกัน

(9) **หน่วยวัด** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยาในลักษณะที่คำนามเป็นหน่วยเสริมความหมายของคำกริยาแสดงสภาพ เช่น

หนังสือราคา 200 บาท

คำกริยา **ราคา** เป็นคำกริยาแสดงสภาพ ส่วน **หนังสือ** เป็นผู้ทรงสภาพ และ **200 บาท** เป็นหน่วยวัด ซึ่งประกอบด้วยคำบอกจำนวนกับคำลักษณนาม

(10) **ผู้เสริม** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยาในลักษณะที่คำนามเป็นผู้ช่วยเสริมความหมายของคำกริยาให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้เสริมจะปรากฏกับคำกริยาแสดงอาการ คำกริยาแสดงสภาพ และคำกริยาแสดงความรู้สึกบางคำ เช่น

ชวานากราฝน

คำกริยา **กรา** เป็นคำกริยาแสดงอาการ ส่วน **ชวานา** เป็นผู้ทำ และ **ฝน** เป็นผู้เสริม

(11) **เวลา** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยาในลักษณะที่คำนามบอกเวลาของการทำอาการ บอกเวลาที่สิ่งหนึ่งสิ่งใดทางสภาพอย่างไรอยู่หรือบอกเวลาที่เกิดความรู้สึกอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้น เช่น

นิดตื่นตีห้า

คำกริยา **ตื่น** เป็นคำกริยาแสดงอาการ ส่วน **นิด** เป็นผู้ทำ และ **ตีห้า** เป็นเวลา

(12) **สาเหตุ** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยาในลักษณะที่คำนามเป็นสาเหตุให้ผู้ทำทำอาการนั้น ๆ หรือผู้ทรงสภาพนั้น ๆ หรือผู้ประสบ เกิดความรู้สึกนั้น ๆ เช่น

น้องวิ่งเวียนเพราะคว้นจากท่อไอเสีย

คำกริยา **วิ่งเวียน** เป็นคำกริยาแสดงความรู้สึก ส่วน **น้อง** เป็นผู้ประสบ และ **คว้นจากท่อไอเสีย** เป็นสาเหตุ

(13) **แหล่งเดิม** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยาแสดงอาการในลักษณะที่คำนามเป็นจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนที่ และสัมพันธ์กับคำกริยาแสดงสภาพในลักษณะที่คำนามเป็นสภาพก่อนการเปลี่ยนแปลง หรือเป็นที่มาของสิ่งหนึ่งสิ่งใด เช่น

น้องตกจากกระเบียง

คำกริยา **ตก** เป็นคำกริยาแสดงอาการ ส่วน **น้อง** เป็นผู้ทำ และ **กระเบียง** เป็นแหล่งเดิม

เขารู้เรื่องนี้จากเพื่อน

คำกริยา **รู้** เป็นคำกริยาแสดงสภาพ ส่วน **เขา** เป็นผู้ทรงสภาพ **เรื่องนี้** เป็นผู้เสริม และ **เพื่อน** เป็น

แหล่งเดิม

(14) **เครื่องมือ** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยาแสดงอาการในลักษณะที่คำนามเป็นอุปกรณ์ หรือเป็นวัตถุที่ใช้ทำอาการ เช่น

พ่อเปิดประตูด้วยกุญแจ

คำกริยา **เปิด** เป็นคำกริยาแสดงอาการ ส่วน **พ่อ** เป็นผู้ทำ **ประตู** เป็นผู้ถูกและ **กุญแจ** เป็นเครื่องมือที่เป็นอุปกรณ์

(15) **ลักษณะ** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยาแสดงอาการในลักษณะที่คำนามบอกลักษณะของการทำอาการ เช่น

แดงรีดผ้าด้วยความสบายใจ

คำกริยา **รีด** เป็นคำกริยาแสดงอาการ ส่วน **แดง** เป็นผู้ทำ **ผ้า** เป็นผู้ถูก และ **ความสบายใจ** เป็นลักษณะของการทำอาการ

(16) **ผู้รับประโยชน์** หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยาแสดงอาการในลักษณะที่คำนามเป็นผู้รับประโยชน์จากการทำอาการของผู้ทำ เช่น

พ่อทำงานเพื่อลูก

คำกริยา **ทำงาน** เป็นคำกริยาแสดงอาการ ส่วน **พ่อ** เป็นผู้ทำ และ **ลูก** เป็นผู้รับประโยชน์จากการทำงาน กล่าวโดยสรุปจากการจำแนกคำนามตามความสัมพันธ์กับคำกริยาแบบไวยากรณ์การกดังกล่าวข้างต้น ทั้ง 16 แบบนั้น มี 10 แบบ จำเป็นจะต้องปรากฏในกรณีต่างๆ กัน คือ

(1) **ผู้ทำ ผู้ถูก และผล** จะปรากฏถ้าคำกริยาเป็นคำกริยาแสดงอาการ

(2) **ผู้ทรงสภาพ** จะปรากฏถ้าคำกริยาเป็นคำกริยาแสดงสภาพ

(3) **ผู้ประสบ** จะปรากฏถ้าคำกริยาเป็นคำกริยาแสดงความรู้สึก

(4) **จุดหมาย** จะปรากฏถ้าคำกริยาเป็นคำกริยาแสดงอาการที่มีผู้อื่นเป็นจุดหมายหรือเป็นคำกริยาแสดง

ความรู้สึกบางคำ

(5) **สถานที่** จะปรากฏถ้าคำกริยาเป็นคำกริยาแสดงอาการที่ไม่กระทบกระเทือนผู้อื่น แต่ต้องปรากฏสถานที่หรือเป็นคำกริยาแสดงความรู้สึกที่เกิดที่อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง

(6) **ผู้ร่วม** จะปรากฏถ้าคำกริยาเป็นคำกริยาแสดงอาการที่ทำร่วมกับผู้อื่นหรือเป็นคำกริยาแสดงสภาพทำนองเดียวกัน

(7) **หน่วยวัด** จะปรากฏถ้าคำกริยาเป็นคำกริยาแสดงสภาพที่มีหน่วยวัด

(8) **ผู้เสริม** จะปรากฏถ้าคำกริยาเป็นคำกริยาแสดงอาการหรือกริยาแสดงสภาพที่มีผู้อื่นมาช่วยเสริมความหมายให้ชัดเจน หรือคำกริยาแสดงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ (การกสัมพันธ์) ระหว่างคำนามกับคำกริยาที่เหลือนี้ได้แก่ เวลา สาเหตุ แหล่งเดิม เครื่องมือ ลักษณะ และผู้รับประโยชน์ ถึงแม้จะไม่ปรากฏ ประโยคก็ไม่ผิดไวยากรณ์ แต่ก็อาจปรากฏได้เพื่อขยายความหมายของประโยค

5. ความสัมพันธ์ทางโครงสร้างระหว่างคำนามกับคำกริยาในหน่วยแก่นของกริยาวลี

ก่อนที่จะกล่าวถึงเรื่องนี้โดยตรงผู้เขียนขอกล่าวถึงชนิดของคำกริยาที่เรียงกันก่อน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ จากการจำแนกคำกริยาเป็น 3 ชนิด คือ คำกริยากรรม (กอ) คำกริยาสกรรม (กส) และคำกริยาทวิกรรม (กท) (นววรรณ พันธุเมธา 2510: 17-52)

(1) **คำกริยาชนิดเดียวกันเรียงกัน** มี 10 แบบ ดังนี้

กอกอ	พุ่งกระฉาย
กสกส(น)	กวาดถูบ้าน
กส(น)กส(น)	หาฉันทพบ

กส(น)กส(น)	ดูเขาล้างจาน
กอกอกอ	ไหลท่วมเจิง
กส(น)กส(น)	ไล่ตะครบกัดหนู
กส(น)กส(น)	หยิบบุหรืจูดสูบ
กส(น)กส(น)	เก็บกวาดซึ้งทั้ง
กส(น)กส(น)กส(น)	ไล่เตะเขาตกบันได
กส(น)กส(น)กส(น)	สังเขตดัดแบ่งขนม

ดังนี้

กอกส(น)	กระซิบเรียกฉัน
กส(น)กอ	กรอกน้ำหก
กอกท(น)น	ยื่นแจกสตางค์เด็ก
กส(น)กท(น)น	สังเขตน้ำดันไม้
กส(น)กท(น)	ซื้อของแจกเด็ก
กส(น)กส(น)กอ	ไล่ยิงเขาตาย
กอกส(น)กส(น)	นั่งตรวจแก้ข่าว
กอกส(น)กส	เดินซื้อขนมกิน
กอกส(น)กส(น)	ยื่นสังเขตขึ้นรถ
กส(น)กอกส(น)	ชวนเขานั่งกินน้ำชา
กอกอกส(น)	ตั้งใจกระโดดกัดฉัน
กส(น)กอกอ	เห็นเขายื่นยิ้ม
กอกส(น)กอ	เดินเตะก้อนหินกระเด็น
กอกอกท(น)น	ดีใจเดินอวดกระเป๋าเพื่อน
กส(น)กส(น)กท(น)	หยิบเงินนับทอนเขา
กอกส(น)กท(น)น	เต็มใจช่วยเขารดน้ำดันไม้
กอกส(น)กท(น)	ยื่นตักน้ำรดต้นไม้

หมายเหตุ : คำกริยาที่นำมาวิเคราะห์จัดประเภททั้งหมด ในตอนที่ 5 และ 6 นั้น คัดเลือกมาจากโครงสร้างหน่วย แก่นของกริยาวลีที่มีอยู่ทั้งหมด 335 หน่วยแก่นของกริยาวลี ในวิทยานิพนธ์ชื่อ “โครงสร้างของหน่วยแก่นของกริยาวลี” ของนางสาวนวรรณ พันธุเมธา (2510)

เมื่อนำเอาชนิดของคำกริยาที่เรียงกันมาพิจารณา ถึงความสัมพันธ์ทางโครงสร้างระหว่างคำนามกับคำกริยา

ในโครงสร้างหน่วยแก่นของกริยาวลีก็จะพบรูปลักษณะความสัมพันธ์อีกลักษณะหนึ่ง ดังนี้

(1) ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามที่อยู่ข้างหลังกับคำกริยาข้างหน้าคำเดียวหรือเรียงกัน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

(1.1) คำนามที่อยู่ข้างหลังมีความสัมพันธ์กับคำกริยาข้างหน้าทั้งหมด มี 4 แบบ

กท(น)น

ให้หนังสือเด็ก (ให้หนังสือ ให้เด็ก)

กส(น)

กินข้าว (กินข้าว)

กส(น)กส(น)

กวาดถูบ้าน (กวาดบ้าน ถูบ้าน)

กส(น)กส(น)กส(น)

ไล่ตะครบกัดหนู (ไล่หนู ตะครบกัดหนู)

(1.2) คำนามที่อยู่ข้างหลังมีความสัมพันธ์กับคำกริยาข้างหน้าเพียงคำเดียวหรือสองคำ มี 15 แบบ

กส(น)กส(น)

ดูเขาล้างจาน (ดูเขา เขาล้างจาน)

กส(น)กส(น)กส(น)

ไล่เตะเขาตกบันได (ไล่เขา เตะเขา เขาตกบันได)

กส(น)กส(น)กส(น)

สังเขตดัดแบ่งขนม (สังเขา เขาตัดขนม เขาแบ่งขนม)

กอกส(น)

กระซิบเรียกฉัน (กระซิบ เรียกฉัน)

กอกท(น)น

ยื่นแจกสตางค์เด็ก (ยื่น แจกสตางค์เด็ก)

กส(น)กท(น)น

สังเขตน้ำดันไม้ (สังเขา เขารดน้ำดันไม้)

กส(น)กท(น)

ชื่อของแจกเด็ก (ชื่อของ แจกของเด็ก)

กอกิสกิส(น)

นั่งตรวจแก้ข่าว (นั่ง ตรวจข่าว แก้ข่าว)

กอกิส(น)กิส(น)

ยื่นส่งเขาขึ้นรถ (ยื่น ส่งเขา เขาขึ้นรถ)

กิส(น)กอกิส(น)

ชวนเขานั่งกินน้ำชา (ชวนเขา เขานั่ง เขากิน
น้ำชา)

กอกอกิส(น)

ตั้งใจกระโดดกัตฉั่น (ตั้งใจ กระโดด กัตฉั่น)

กอกอกิท(นน)

ดีใจเดินอวดกระเป่าเพื่อน (ดีใจ เดิน อวด
กระเป่าเพื่อน)

กิส(น)กิสกิท(น)

หยิบเงินนับทองเขา (หยิบเงิน นับเงิน ทอง
เงินเขา)

กอกิส(น)กิท(นน)

เต็มใจช่วยเขารดน้ำต้นไม้ (เต็มใจ ช่วยเขา
เขารดน้ำต้นไม้)

กอกิส(น)กิท(น)

ยื่นตักน้ำรดต้นไม้ (ยื่น ตักน้ำ รดน้ำต้นไม้)

(2) ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามที่ค้น

ระหว่างคำกริยากับคำกริยาข้างหน้าและหลัง มี
2 แบบ ดังนี้

(2.1) ความสัมพันธ์แบบเดียวกัน มี 8 แบบ

ดังนี้

กิส(น)กิส

หาฉันทพบ (หาฉันท พบฉันท)

กิส(น)กิสกิส

หยิบบุหรี่ปุดสูบ (หยิบบุหรี่ปุดสูบ บุหรี่ปุดสูบ)

กิสกิส(น)กิส

เก็บกวาดขี้ผึ้งทิ้ง (เก็บขี้ผึ้ง กวาดขี้ผึ้ง ทิ้ง
ขี้ผึ้ง)

กิส(น)กิท(น)

ชื่อของแจกเด็ก (ชื่อของ แจกของ เด็ก)

กอกิสกิส(น)

นั่งตรวจแก้ข่าว (นั่ง ตรวจข่าว แก้ข่าว)

กอกิส(น)กิส

เดินซื้อขนมกิน (เดิน ซื้อขนม กินขนม)

กิส(น)กิสกิส(น)

หยิบเงินนับทองเขา (หยิบเงิน นับเงิน ทอง
เงิน เขา)

กอกิส(น)กิท(น)

ยื่นตักน้ำรดต้นไม้ (ยื่น ตักน้ำ รดน้ำต้นไม้)

(2.2) ความสัมพันธ์แบบต่างกัน มี 11

แบบ ดังนี้

กิส(น)กิส(นป)

ดูเขาล้างจาน (ดูเขา เขาล้างจาน)

กิสกิส(น)กิส(น)

ไล่เตะเขาตกบันได (ไล่เขา เตะเขา เขาตก
บันได)

กิส(น)กิสกิส(น)

สั่งเขาตัดแบ่งขนม (สั่งเขา เขาตัดขนม เขา
แบ่งขนม)

กิส(น)กอก

กรอกน้ำหก (กรอกน้ำ น้ำหก)

กิส(น)กิท(นน)

สั่งเขารดน้ำต้นไม้ (สั่งเขา เขารดน้ำต้นไม้)

กิสกิส(น)กอก

ไล่ยิงเขาตาย (ไล่เขา ยิงเขา เขาตาย)

กอกิส(น)กิส(น)

ยื่นส่งเขาขึ้นรถ (ยื่น ส่งเขา เขาขึ้นรถ)

กิส(น)กอกิส(น)

ชวนเขานั่งกินน้ำชา (ชวนเขา เขานั่ง เขากิน
น้ำชา)

กล(น)กอก

เห็นเขายืนยิ้ม (เห็นเขา เขายืน เขายิ้ม)

กอก(น)กอก

เดินเต่ก้อนหินกระเด็น (เดิน เต่ก้อนหิน
ก้อนหินกระเด็น)

กอก(น)กท(นน)

เต็มใจช่วยเขารดน้ำต้นไม้ (เต็มใจ ช่วยเข
เขารดน้ำต้นไม้)

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางโครงสร้าง
ระหว่างคำนามกับคำกริยาในหน่วยแกนของวลีพบว่า
เราสามารถจัดหมวดหมู่ประเภทหรือแบบของโครงสร้าง
หน่วยแกนได้ โดยพิจารณาจากเกณฑ์การปรากฏของ
คำนามที่อยู่ในตำแหน่งหน้าหรือหลังกริยาแต่ละชนิด
ว่ามีความสัมพันธ์อย่างไร โดยพิจารณาคำนามนั้น ๆ
สามารถปรากฏซ้ำในตำแหน่งหน้าหรือหลังคำกริยาได้
หรือไม่ แล้วก็จัดจำแนกหมวดหมู่โครงสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างคำนามและคำกริยาในหน่วยแกนของกริยาลี
ตามลักษณะการปรากฏของคำนามดังกล่าวนี้

6. ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่าง คำนามกับคำกริยาในหน่วยแกนของ กริยาลี แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

**6.1 การแบ่งคำกริยาตามลักษณะเฉพาะ
ทางความหมาย** ผู้เขียนได้จัดประเภทคำกริยาตามแนว
ความคิดของ ภาณุ สังขะวร (2527) ซึ่งได้เสนอไว้แล้ว
ในตอนที 3 แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

(1) **คำกริยาแสดงอาการ** คือ คำกริยาที่แสดง
อาการของนาม คำกริยาชนิดนี้จะปรากฏร่วมกับคำนาม
ที่หมายถึงผู้ทำอาการ เช่น พลิก ฟัน หรี คั่น

(2) **คำกริยาแสดงสภาพ** คือ คำกริยาที่แสดง
สภาพหรือลักษณะของคำนามในขณะที่เอ่ยถึงว่ามีสภาพ
หรือลักษณะอย่างไร เช่น บิกบิน ฉลาด ใกล้เคียง

(3) **คำกริยาแสดงความรู้สึก** คือ คำกริยาที่
แสดงความรู้สึก แสดงอารมณ์ หรือแสดงการรับรู้ด้วย

ประสาทสัมผัส คำกริยาชนิดนี้จะปรากฏกับคำนามที่
หมายถึง ผู้มีความรู้สึก ผู้มีอารมณ์ ผู้รับรู้ ที่แสดงโดยคำ
กริยานั้น ๆ เช่น รันทดใจ ตื่นเต้น ตัดใจ สงสัย อาย

**6.2 การแบ่งคำนามตามลักษณะเฉพาะ
ทางความหมาย (ชนิดการก)** ผู้เขียนได้ใช้ชนิดความ
สัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยา (การก) หรือลักษณะ
เฉพาะทางความหมายตามแนวคิดของ ภาณุ สังขะวร
(2527) ที่มีอยู่ทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์จำนวนโครง
สร้างหน่วยแกนของกริยาลีที่มีอยู่ทั้งหมดในวิทยานิพนธ์
ของ นางสาวนวรรธน์ พันธุเมธา (2510) สรุปได้ดังนี้

**6.2.1 คำนามที่ปรากฏในตำแหน่งข้างหน้า
คำกริยา** อาจจะมีลักษณะเฉพาะทางความหมายเป็น
อย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไปนี้

- (1) ผู้ทำ
- (2) ผู้ทรงสภาพ

**6.2.2 คำนามที่ปรากฏในตำแหน่งข้างหลัง
คำกริยา** อาจจะมีลักษณะเฉพาะทางความหมายเป็น
อย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไปนี้

- (1) ผู้ถูก
- (2) ผู้เสริม
- (3) ผล
- (4) แหล่งเดิม
- (5) จุดหมาย
- (6) สถานที่

**6.3 ความสัมพันธ์ของคำกริยาที่แบ่งตาม
ลักษณะเฉพาะทางความหมายเมื่อเรียงกันใน
หน่วยแกน** มี 4 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) **เป็นคำกริยาแสดงอาการทั้งหมด** มี 18
แบบ ดังนี้

(อาการ-(อาการ)-(อาการ))

กล(น) ตัดผ้า

กท(นน) เต็มน้ำมนต์

กล(น) กวาดถู่บ้าน

กล(น)กล ชื้อขนมกิน

กล(น)กล(น)	กลัดเข็มติดเสื้อ
กอก(น)	แล่นผ่านเขา
กอก(น)ก(น)	ยื่นแจกสตาจี้เด็ก
กล(น)ก(น)ก(น)	ฟังแม่สอนภาษาอังกฤษ
กล(น)ก(น)ก(น)	นับเงินทอนฉัน
กล(น)กล(น)	ไล่ตามเห่าคนขอทาน
กล(น)กล(น)	หยิบเสื้อพับเก็บ
กล(น)กล(น)กล(น)	เลือกเก็บเปลือกทิ้ง
กล(น)กล(น)กล(น)	จุดลากเขาลงบันได
กล(น)กล(น)กล(น)	เห็นเด็กไล่จับแมงปอ
กอก(น)กล(น)กล(น)	นั่งดูแม่เย็บผ้า
กล(น)กอก(น)กล(น)	ชวนเขานั่งกินน้ำชา
กล(น)กล(น)ก(น)	หยิบเงินนับทอนเขา
กอก(น)กล(น)ก(น)	ยื่นตักน้ำรดต้นไม้

(2) เป็นคำกริยาแสดงอาการอยู่ข้างหน้า
ส่วนคำกริยาข้างหลังเป็นคำกริยาแสดงสภาพ มี
2 แบบ ดังนี้

(อาการ - (อาการ) - สภาพ)

กล(น)กอก กระชากสร้อยขาด

กล(น)กล(น)กอก กวาดถูบ้านสะอาด

(3) เป็นคำกริยาแสดงอาการอยู่ข้างหน้า
ส่วนคำกริยาข้างหลังเป็นคำกริยาแสดงสภาพหรือ
แสดงอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง มีเพียง 1 แบบ ดังนี้

อาการ - อาการ - (อาการ)

(สภาพ)

กอก(น)กอก แล่นเฉี่ยวฉันหกล้ม

ไหลเซาะตลิ่งพัง

(4) เป็นคำกริยาแสดงอาการอยู่ข้างหน้า
ส่วนคำกริยาข้างหลังสองคำจะเป็นคำกริยาแสดง
สภาพหรือแสดงอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง มีเพียง
1 แบบ ดังนี้

อาการ - (อาการ) - (อาการ)

(สภาพ) (สภาพ)

กล(น)กอก กัดผ้าขาดกระจุย

ชวนเขานั่งพัก

(5) เป็นคำกริยาแสดงอาการหรือคำกริยา
แสดงความรู้สึกอยู่ข้างหน้า ส่วนคำกริยาคำถัดไป
เป็นคำกริยาแสดงอาการ มี 5 แบบ ดังนี้

(อาการ) - อาการ - อาการ

(ความรู้สึก)

กอก(น)กล(น) กระโดดเตะครบกัดหนู

โมโหเตะต่อยเขา

กอก(น)กล(น) เดินซื้อขนมกิน

ดีใจชูเงินอวด

กอก(น)กล(น) นั่งคิดหาวิธี

ดีใจกระโดดกอดฉัน

กอก(น)ก(น)ก(น) นั่งร้องไห้สารภาพความผิด
ฉัน

ตกใจร้องถามเขา

กอก(น)ก(น)ก(น) ยืนฟังครูสอนเลขนักเรียน

7. สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์เรื่อง “ความสัมพันธ์ทางอรรถ
ศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในโครงสร้าง
หน่วยแก่นของกริยาวลี” พอสรุปได้ดังนี้ คือ

7.1 สัมสัมพันธ์ด้านโครงสร้างของหน่วย
แก่นของกริยาวลี

(1) ชนิดของคำกริยาที่เรียงกันแบ่งออกเป็น 2
ลักษณะ คือ คำกริยาชนิดเดียวกันเรียงกันมี 10 แบบ
เช่น กอก, กล(น)กล และคำกริยาต่างชนิดกันเรียงกัน
มี 17 แบบ เช่น กล(น) ก(น)ก, กล(น)ก(น)ก

(2) ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามที่อยู่ข้างหลังกับ
คำกริยาข้างหน้าคำเดียวหรือเรียงกันหลายคำ แบ่งออก
เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ คำนามที่อยู่ข้างหลังมีความ
สัมพันธ์กับคำกริยาข้างหน้าทั้งหมดมี 4 แบบ เช่น
กล(น), กล(น)กล(น), กล(น)กล(น) และคำนามที่อยู่ข้างหลัง
มีความสัมพันธ์กับคำกริยาข้างหน้าเพียงคำเดียวหรือสอง
คำมี 15 แบบ เช่น กอก(น)กล(น), กล(น)กอก(น),
กอก(น)ก(น)

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามที่คั่นระหว่างคำกริยากับคำกริยาข้างหน้าและหลังมี 2 แบบ ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบเดียวกันมี 8 แบบ เช่น กส(น)กส, กส(น)กท(น) และความสัมพันธ์แบบต่างกัน มี 11 แบบ เช่น กส(น)กส(น), กส(น)กอ, กอกส(น)กอ

7.2 ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในหน่วยแก่นของกริยาวลี

(1) การแบ่งคำกริยาตามลักษณะเฉพาะทางความหมายแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ คำกริยาแสดงอาการ คำกริยาแสดงสภาพ และคำกริยาแสดงความรู้สึกลึก

(2) การแบ่งคำนามตามลักษณะเฉพาะทางความหมายเท่าที่ปรากฏอยู่ในโครงสร้างของหน่วยแก่นของกริยาวลี แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คำนามที่ปรากฏในตำแหน่งข้างหน้าคำกริยา ได้แก่ ผู้ทำ และผู้ทรงสภาพ และคำนามที่ปรากฏในตำแหน่งข้างหลังคำกริยา ได้แก่ ผู้ถูก ผู้เสริม ผล แหล่งเดิม จุดหมาย และสถานที่

7.3 ความสัมพันธ์ของคำกริยาที่แบ่งตามลักษณะเฉพาะทางความหมายเมื่อเรียงกันในหน่วยแก่น มี 5 ลักษณะ

(1) เป็นคำกริยาแสดงอาการทั้งหมด (อาการ - (อาการ) - (อาการ)) มี 18 แบบ เช่น กส(น), กสกส(น)

(2) เป็นคำกริยาแสดงอาการอยู่ข้างหน้า ส่วนคำกริยาข้างหลังเป็นคำกริยาแสดงสภาพ (อาการ - (อาการ) - สภาพ) มี 2 แบบ คือ กส(น)กอ, กสกส(น)กอ

(3) เป็นคำกริยาแสดงสภาพอยู่ข้างหน้า ส่วนคำกริยาข้างหลังเป็นคำกริยาแสดงสภาพหรือแสดงอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง อาการ - อาการ - (อาการ) มี (สภาพ)

1 แบบ ดังนี้ กอกส(น)กอ

(4) เป็นคำกริยาแสดงอาการอยู่ข้างหน้า ส่วนคำกริยาข้างหลัง 2 คำจะเป็นคำกริยาแสดงสภาพหรือแสดงอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง อาการ - (อาการ) - (สภาพ)

(อาการ) มีเพียง 1 แบบ คือ กส(น)กอก (สภาพ)

(5) เป็นคำกริยาแสดงอาการหรือคำกริยาแสดงความรู้สึกลึกอยู่ข้างหน้า ส่วนคำกริยาคำถัดไปเป็นคำกริยาแสดงอาการ (อาการ) - อาการ - อาการ มี 5 (ความรู้สึกลึก)

แบบ เช่น กอกสกส(น), กอกส(น)กส

สำหรับผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏในบทความฉบับนี้ ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ในโครงสร้างหน่วยแก่นของกริยาวลี นอกจากนี้ ยังได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางโครงสร้างของหน่วยแก่นของกริยาวลีเพิ่มเติม เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ทั้งทางอรรถศาสตร์และทางโครงสร้างไปพร้อม ๆ กัน

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางด้านโครงสร้างนั้น ผู้เขียนได้ยึดเอาการปรากฏของคำนามที่อยู่ตำแหน่งข้างหน้าหรือข้างหลังคำกริยา หรือการปรากฏในตำแหน่งทั้งสองของคำกริยามาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ แล้วนำเอาหน่วยแก่นของกริยาวลีนั้น ๆ มาวิเคราะห์ว่าคำนามมีลักษณะสัมพันธ์อย่างไรโดยการเพิ่มคำนามคำนั้นกับคำกริยาอื่น ๆ ว่าอยู่หน้าหรืออยู่หลังคำกริยานั้น ๆ เพื่อแยกเป็นกริยาวลีที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด ว่าคำกริยาคำนั้นเป็นคำกริยากรรม คำกริยาสกรรม หรือคำกริยาทวิกรรม ซึ่งในประเด็นนี้ ดร.นวรรธ พันธ์เมธา (2510) ได้ให้ชื่อความสัมพันธ์แบบนี้ว่า เป็น**ความสัมพันธ์แบบ ประธาน-กริยา** หรือแบบ **กริยา-กรรม** ดังนั้น ความสัมพันธ์ตามผู้เขียนได้เสนอไว้นี้ ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบกันก็ไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนักเกี่ยวกับแนวความคิด ซึ่งการกำหนดลักษณะการปรากฏของคำนามกับคำกริยานี้สามารถนำมาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภทโครงสร้างของหน่วยแก่นของกริยาวลีได้อย่างชัดเจน เช่นอาจจะจัดกลุ่มคำกริยาตามลักษณะชนิดของคำกริยาที่เรียงกันว่าเป็นคำกริยาชนิดเดียวกันหรือเป็นคำกริยาต่างชนิดกัน หรือยึดเอาตำแหน่งของ

คำนามว่าอยู่หน้าหรือหลังคำกริยาเป็นหลักในการวิเคราะห์

เพราะฉะนั้น ผู้เขียนคิดว่ากริยาที่เอาตำแหน่งของคำนามที่ปรากฏอยู่ตำแหน่งข้างหน้าหรือหลังคำกริยามาพิจารณาหลังจากแยกประเภทโครงสร้างหน่วยแก่นของกริยาสีแล้วซึ่งจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรจะแยกประเภทชนิดกริยาก่อน ดังที่ผู้เขียนได้แบ่งชนิดของคำกริยาออกเป็น 3 ชนิดก่อน คือ คำกริยากรรม คำกริยากรรม และคำกริยาทวิกรรม ต่อจากนั้นก็วิเคราะห์ชนิดของคำกริยาที่เรียงกันในหน่วยแก่นของกริยาสีแล้วจึงมาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ทางตำแหน่งคำนามที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาซึ่งทำให้เห็นภาพได้ชัดเจนไม่ซับซ้อนมากเกินไปในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในโครงสร้างหน่วยแก่นวลี ซึ่งงานวิจัยของ ฉอฮัน ฮาระบุต (2520) ก็ยึดแนวทางนี้ในการวิเคราะห์เช่นเดียวกัน

หลังจากวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางด้านโครงสร้างแล้ว จึงได้นำเอาแนวคิดการวิเคราะห์เชิงความหมายหรืออรรถวิเคราะห์มาวิเคราะห์โครงสร้างของหน่วยแก่นของกริยาสีต่อ โดยแบ่งคำกริยาตามลักษณะเฉพาะทางความหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามแนวคิดของ ภาณุ สังขะวร (2527) โดยผู้เขียนพยายามดัดแปลงชนิดหรือประเภทของคำกริยาอยู่ในแต่ละประเภทของคำกริยาอีกชั้นหนึ่ง คือ ให้เหลือเพียงแต่ประเภทของคำกริยาหลักจริง ๆ ได้แก่ **คำกริยาแสดงอาการ คำกริยาแสดงสภาพ และคำกริยาแสดงความรู้สึก** จากประเภทของคำกริยาดังกล่าวนี เราสามารถนำไปใช้ในการกำหนดลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยาที่อยู่ในหน่วยแก่นของกริยาสีได้ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงความหมายโดยพิจารณาความสัมพันธ์ทางโครงสร้างของคำกริยาเหล่านั้นประกอบด้วย ซึ่งทำให้ทราบลักษณะเฉพาะทางความหมายของคำนามนั้นว่าสัมพันธ์กับคำกริยาต่าง ๆ อย่างไร เช่น มีการกของคำนามอะไรบ้างปรากฏอยู่ข้างหน้าคำกริยาหรือหลังคำ

กริยาในหน่วยแก่นของกริยาสีได้ เช่น การกที่ปรากฏอยู่ข้างหน้าคำกริยาได้มีเพียง 2 การก เท่านั้น คือ **การกผู้ทำ** กับ **ผู้ทรงสภาพ** ซึ่งลักษณะการปรากฏของการกทั้งสองนี้ เราสามารถคาดคะเนได้ว่าจะต้องปรากฏอยู่ในโครงสร้างหน่วยแก่นกริยาสีที่คำนามมีความสัมพันธ์กับคำกริยาทั้งที่อยู่ด้านหน้าและหลังของคำนามคำนั้น ๆ แต่การกทั้งสองจะไม่เกิดขึ้นในตำแหน่งของคำนามที่เดียวกันในหน่วยแก่นของกริยาสี เช่น ในโครงสร้างหน่วยแก่นของกริยาสี แบบ กล(น)ก๑ ดังตัวอย่างหน่วยแก่นของกริยาสีข้างล่างนี้

“**กระซางสร้อยขาด**” แยกเป็น กระซางสร้อย (1)

สร้อยขาด คำกริยา **กระซาง** เป็นคำกริยาแสดงอาการ (2)

สร้อย(1) เป็น ผู้ถูก **สร้อย(2)** เป็นผู้ทรงสภาพ และคำกริยา **ขาด** เป็นคำกริยาแสดงสภาพว่าสร้อยเส้นนั้นขาด แต่ที่น่าสังเกตคือ ในความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ถ้าคำนามข้างหน้าคำกริยาเป็นผู้ทำหรือผู้ทรงสภาพอยู่ในโครงสร้างหน่วยแก่นของกริยาสี คำนามนั้นมักจะเป็นการกอีกแบบใดแบบหนึ่ง คือ **ผู้ถูก** เพราะกริยาข้างหน้าคำนามคำนั้นมักจะเป็นคำกริยาแสดงอาการที่มีผู้ถูกเกิดขึ้นด้วยเสมอ โอกาสที่จะเป็นผู้เสริมแทนที่นั้นน้อยมาก

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของคำกริยาที่แบ่งตามลักษณะเฉพาะทางความหมายเมื่อเรียงกันในหน่วยแก่นของกริยาสี จะพบลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่ง คือ **คำกริยาแสดงสภาพ**สามารถเกิดร่วมกันกับคำกริยาแสดงอาการที่มีคำกริยาเรียงกันทั้ง 2 คำ หรือ 3 คำได้ และลักษณะของคำกริยาแสดงสภาพจะตรงกับคำกริยากรรม (ก๑) แต่คำกริยาแสดงความรู้สึกนั้นจะเกิดกับหน่วยแก่นของกริยาสีที่มีคำกริยาเรียงกัน 3 คำ เท่านั้น มักจะเป็นคำกริยาในตำแหน่งแรกของหน่วยแก่นของกริยาสี แต่คำกริยาแสดงสภาพจะปรากฏอยู่ในตำแหน่งท้ายสุดของหน่วยแก่นของกริยาสี ซึ่งเป็นลักษณะตรงข้ามกัน อย่างไรก็ตาม ลักษณะร่วมที่เหมือนกันของคำ

กริยาแสดงสภาพกับคำกริยาแสดงความรู้สึก คือ ถ้า ของคำกริยาทั้งสองนั้นสามารถถูกแทนที่ได้ด้วยคำกริยา
หน่วยแก่นของกริยาวลีมีคำกริยาเรียงกัน 3 คำ ตำแหน่ง แสดงอาการ □

บรรณานุกรม

- ฉอ้อน หาระบุตร. "การศึกษาความสัมพันธ์ของคำกริยา 2 คำที่เรียงกันในประโยคภาษาไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- นวรรรณ พันธุเมธา. **ไวยากรณ์ไทย**. กรุงเทพมหานคร หจก.รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2525.
- พรทิพย์ พุกผาสุข. "การศึกษาการละคำกริยาในภาษาพูดกรุงเทพฯ ในปัจจุบัน." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- ภาณุ สังขวร. "ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในประโยคภาษาไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์. **โครงสร้างภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์**. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.
- อุดม วโรตม์ลิขิตต์. **ภาษาศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- Chafe, Wallace L. **Meaning and the Structure of Language**. Chicago and London : University of Chicago Press, 1970.
- Chomsky, Noam. **Aspects of the Theory of Syntax**. Cambridge : The M.I.T. Press, 1965.
- Cook, Walter A. "Improvements in Case Grammar 1970." In **Language and Linguistics : Working Papers**, No. 2, pp. 10-22. Edited by Richard J. O'Brien. Washington, D.C. : Georgetown University Press, 1971.
- Fillmore, Charles J. "The Case for Case." In **Universals in Linguistic Theory**, pp. 1-88. Edited by Emmon Bach and Robert T. Harms. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1968.
- _____. "Lexical Entries for Berbs." **Foundation of Language**, 4 (November 1968) : 373-393. 1968.
- Gruber, J.S. "Studies in Lexical Relations." Ph.D. dissertation, Massachusetts Institute of Technology, 1965.
- Pongsri Lekawatana. **Verb Phrases in Thai : A Study in Deep-case Relationships**. Ph.D. dissertation, University of Michigan, 1970.
- Pranee Kullavanijaya. "Transitive Verbs in Thai." Ph.D. dissertation, University of Hawaii, 1974.
- Vichin Panupong. **Inter-sentence Relations in Modern Conversational Thai**. Bangkok : The Siam Society, 1970.